

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินภายนอกไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ *

Causal Factors Affected the Utilization of External Evaluation Results for Improving Quality of Small Basic Education Schools in the Northeastern Part of Thailand

ทัศนศิริินทร์ สว่างบุญ (Tatsirin Sawangboon)^{**}

สรัญญา จันทร์ชูสกุล (Saranya Chanchusakun)^{***}

พินดา วราสุนันท์ (Pinda Varasunun)^{****}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพในการนำผลประเมินภายนอกไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินภายนอกไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 562 โรงเรียน (ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารและครู) ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพในการนำผลประเมินภายนอกไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=4.08$, $SD = 0.55$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การใช้ในเชิงเครื่องมือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M= 4.12$, $SD = 0.57$)

* บทความวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพสถานศึกษา (องค์การมหาชน)

This research was funded by the office for national education standards and quality assessment.

** อาจารย์ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Lecturer, Department of Educational Research and Development, Faculty of Education, Mahasarakham University

*** อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาควิชาครุศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

Asst. Prof., Department of Teacher Education, Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaengsaen Campus

2. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินภายนอกไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา พบว่า โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จาก $\chi^2 = 112.825$, $df=90$, $p=0.0522$, $CFI = 0.998$ $TLI = 0.996$, $RMSEA = 0.021$, $SRMR = 0.019$ และ $\chi^2/df = 1.254$ เมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลของตัวแปรในโมเดล พบว่า ตัวแปรด้านบุคลากรภายในองค์กรเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ ($\beta=0.887$) รองลงมาคือ ตัวแปรด้านการกำกับติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด ($\beta=0.311$) ทั้งสองตัวแปรมีอิทธิพลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การนำผลประเมินไปใช้ประโยชน์ การประเมินภายนอก โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstracts

The objective of this research were to study the condition of the utilization of evaluation results for improving education quality and analyze casual factors which affected the utilization of evaluation results for improving education quality of small basic education schools in the Northeastern part of Thailand. The sample was 562 small basic education schools in the Northeastern part (data provider were director and teacher) received from multistage random sampling. The tool used in this research was questionnaire. The data was analyzed by finding mean, standard deviation and causal factor analysis in order to examine the consistency of the model with empirical data. According to the research results, it was found that:

1. The condition of the external evaluation results used in improving the quality of schools as a whole was at high level ($M = 4.08$, $SD = 0.55$). When considering each aspect, it was discovered that instrumental use had the highest average value ($M= 4.12$, $SD = 0.57$) followed by legitimate use and symbolic use that had the same average value of progress ($M = 4.08$, $SD = 0.56$, 0.58).

2. From the casual factors which affected the utilization of evaluation results for improving education quality, it was discovered that causal factor model was consistent with empirical data considering from $\chi^2 = 112.825$, $df=90$, $p=0.0522$, $CFI = 0.998$ $TLI = 0.996$, $RMSEA = 0.021$, $SRMR = 0.019$ and $\chi^2/df = 1.254$. When considering effect size of variables in the model, it was found that personnel variable in the organization affected to the utilization of evaluation results ($\beta=0.887$) followed by the original affiliation's monitoring variable ($\beta=0.311$). Both variables had influence on the utilization of evaluation results at the significant level .05.

Keywords: Utilization Evaluation, External Evaluation, Small Schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ว่าด้วยระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้ระบุว่าการศึกษาระดับต้นต้องมีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดำเนินการโดยสถานศึกษาและ/หรือต้นสังกัด และการประเมินคุณภาพภายนอกดำเนินการโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งปัจจุบัน สมศ. ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกมา 3 รอบแล้ว และกำลังอยู่ในช่วงของการนำผลประเมินมาใช้ในการปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินในรอบถัดไป อย่างไรก็ตาม หากสถานศึกษาได้รับทราบข้อมูลจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกแต่ไม่นำผลการประเมินไปใช้ คงเป็นการลงทุนที่สูญเปล่าทางการศึกษา ดังนั้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในหลาย ๆ ประเทศที่ตื่นตัวกับการวิจัยเกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำผลประเมินไปใช้ (ประสงค์ ต่อโชติ, 2555;2)

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่ศึกษาการนำผลการประเมินไปใช้ในภาพรวมของสถานศึกษาทุกรูปแบบ โดยยังไม่มีการวิจัยใดที่ศึกษากับสถานศึกษาขนาดเล็กที่กำลังเป็นปัญหาในปัจจุบัน โดยจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีโรงเรียนได้รับการรับรองมาตรฐานทั้งสิ้น 4,185 โรง คิดเป็นร้อยละ 53.72 และไม่ได้รับรองมาตรฐาน 3,606 โรง คิดเป็นร้อยละ 46.28 โดยโรงเรียนที่ไม่ได้รับรองมาตรฐานนั้น เป็นโรงเรียนขนาดเล็กถึง 3,025 โรง คิดเป็นร้อยละ 47.99 ของโรงเรียนขนาดเล็กทั้งหมด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2557)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการนำผลประเมินภายนอกไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก เพื่อเป็นสารสนเทศที่สำคัญที่ส่งเสริมให้สถานศึกษาขนาดเล็กนำผลการประเมินภายนอกไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพทัดเทียมกับสถานศึกษาทั่วไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพในการนำผลประเมินภายนอกไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินภายนอกไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. การนำผลการประเมินไปใช้ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550) คือ

1.1 การใช้ในเชิงแนวคิด (Conceptual Use) หมายถึง การนำข้อมูลหรือข้อค้นพบจากการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อให้เกิดการรับรู้การดำเนินงานของโรงเรียน เข้าใจสภาพการจัดการเรียนการสอนทำให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการประเมิน รวมถึงการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน

1.2 การใช้ในเชิงตรวจสอบยืนยัน (Legitimate Use) หมายถึง การนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อตรวจสอบยืนยันผลการดำเนินงาน เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่ผ่านมากับปัจจุบัน

1.3 การใช้ในเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Use) หมายถึง การใช้ผลการประเมินเป็นหลักฐานสนับสนุนหรือเสริมนโยบายการบริหารงานของสถานศึกษา และใช้เป็นสารสนเทศในการกำหนด แนวทางการดำเนินงาน การวางระบบการกำกับติดตาม และการวางแผนโครงการพัฒนาโรงเรียนในทุกด้าน

1.4 การใช้ในเชิงเครื่องมือ (Instrumental Use) หมายถึง การนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ปรับปรุงการดำเนินงานด้านการบริหารและด้านการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการนำผลประเมินไปใช้เพื่อยกระดับสถานศึกษา โดยการพัฒนาโครงการขึ้นใหม่ตามข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อแก้ปัญหาโดยตรงและมีหลักฐานสำหรับอ้างอิง

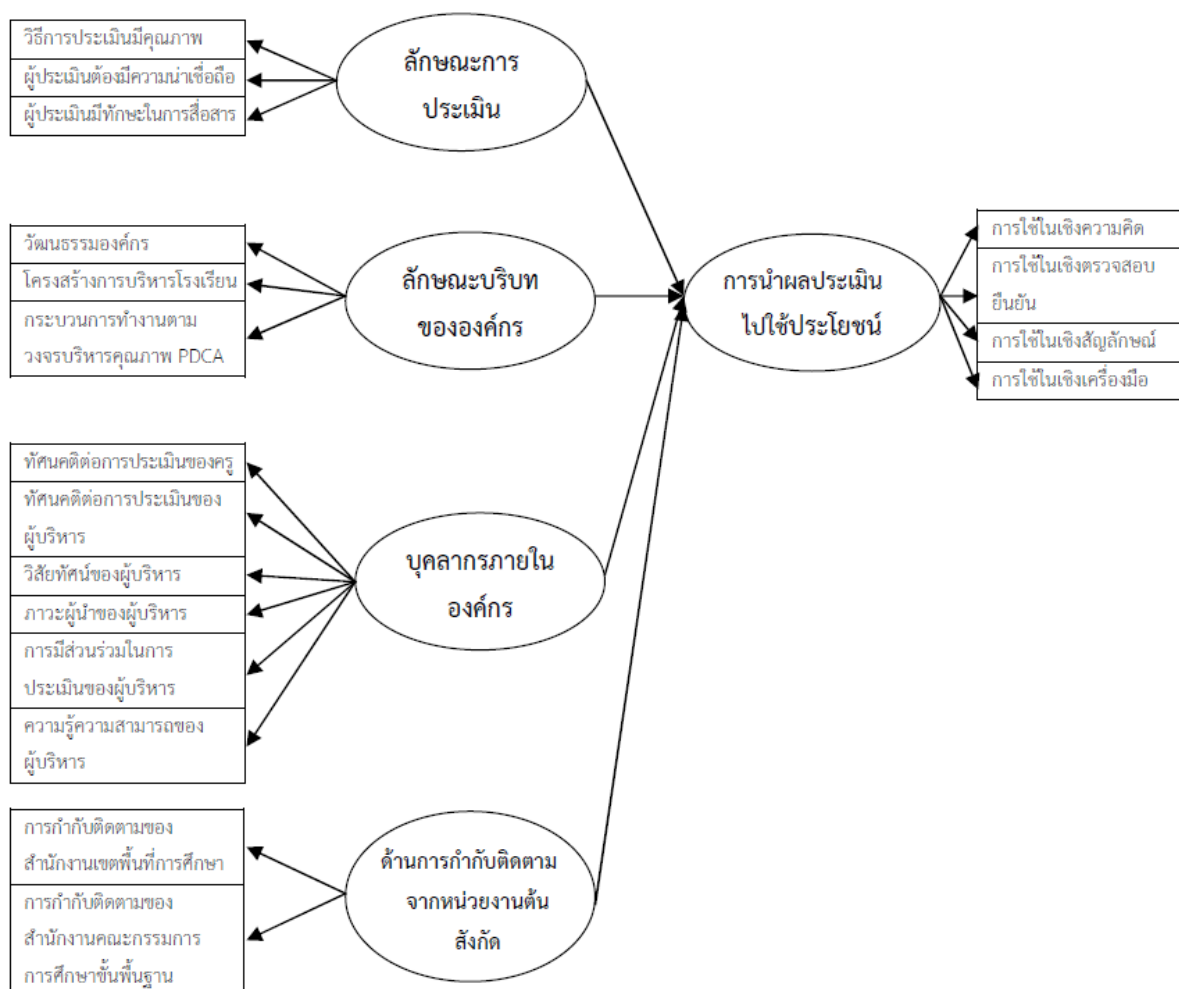
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552; ศิริวัฒน์ วรรณม, 2540; แคทลียา ศรีแปลก, 2544; วราภรณ์ บุญเจียม, 2546; เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2546); ศิริประภา ชรจันทร์ศรี, 2549; นภาพร ส่งแสง, 2550; ธนู สันทราย, 2550; ธนวิน ญ น่าน, 2554; ประสงค์ ต่อโชติ, 2555 และสุบิน ยุระรัช, 2558) จำแนกออกเป็น 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านลักษณะการประเมิน หมายถึง กระบวนการประเมินที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้คือ วิธีการประเมินมีคุณภาพ ผู้ประเมินต้องมีความน่าเชื่อถือ และผู้ประเมินมีทักษะในการสื่อสาร

2.2 ด้านลักษณะบริบทขององค์กร หมายถึง โครงสร้างขององค์กรที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้คือ วัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างการบริหารโรงเรียน และกระบวนการทำงานตามวงจรบริหารคุณภาพ PDCA

2.3 ด้านบุคลากรภายในองค์กร หมายถึง คุณลักษณะของครู ผู้บริหารในโรงเรียนที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้คือ ทักษะคิดต่อการประเมินของครู ทักษะคิดต่อการประเมินของผู้บริหาร วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมในการประเมินของผู้บริหาร และความรู้ความสามารถของผู้บริหาร

2.4 ด้านการกำกับติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด หมายถึง บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้คือ การกำกับติดตามของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และการกำกับติดตามของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ 1 โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการนำผลการประเมินภายนอกไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ โรงเรียนขนาดเล็ก (มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.)ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กทั้งสิ้น 7,131 โรงเรียน จากข้อมูลปีการศึกษา 2558

กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนขนาดเล็ก (ผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารและครู) สังกัด สพฐ. ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยสุ่มจังหวัดให้ครอบคลุมทั้ง 5 กลุ่มจังหวัด จากนั้นสุ่มเขตพื้นที่ในจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และสุ่มโรงเรียน ตามลำดับ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 10 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์ (Hair et al. ,2010) ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้มีพารามิเตอร์จำนวน 54 ค่า ทำให้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำมีจำนวน 540 โรงเรียน และเพื่อป้องกันข้อมูลขาดหาย ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างมาจำนวน 600 โรงเรียน โดยแยกเป็น 10 จังหวัด (หนองคาย อุดรธานี มุกดาหาร สกลนคร มหาสารคาม ขอนแก่น บุรีรัมย์ นครราชสีมา ยโสธร และ

ศรีสะเกษ) จังหวัดละ 60 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวน 562 โรงเรียน คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 93.67 โดยมีผู้บริหารและครูตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 970 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม (8 ข้อ) มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (62 ข้อ) มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (20 ข้อ) มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ (1 ข้อ) มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การหาคุณภาพของเครื่องมือ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (IOC: index of item objective congruence) ผลการพิจารณาได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 -1 จำนวน 80 ข้อ และมีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 จำนวน 2 ข้อ หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านอำนาจจำแนกรายข้อด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบที (t-test) ระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ และความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ผลการตรวจสอบอำนาจจำแนกรายข้อของข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบพบว่า ข้อคำถามสามารถจำแนกกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ทุกข้อ สำหรับค่าความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย พบว่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.752-0.971 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่ยอมรับได้ และส่วนใหญ่มีค่าเข้าใกล้ 1 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552) สรุปได้เครื่องมือมีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานกับศึกษานิเทศก์ในแต่ละเขตพื้นที่เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 จังหวัด จังหวัดละ 60 โรงเรียน โดยแต่ละโรงเรียนมีผู้ให้ข้อมูล 2 คนคือผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้รับกลับมาบางแห่งมีผู้ตอบกลับเพียงคนเดียว รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 970 คน จาก 562 โรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สภาพการนำผลประเมินไปใช้ประโยชน์โดยการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำผลประเมินไปใช้ประโยชน์ ใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพในการนำผลประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

ผลการศึกษาสภาพในการนำผลประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก พบว่า การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.55 เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า การใช้ในเชิงเครื่องมือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.57 รองลงมา คือ การใช้ในเชิงตรวจสอบยืนยันและการใช้ในเชิงสัญลักษณ์มีค่าเฉลี่ยการดำเนินงานเท่ากัน คือ 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.56 และ 0.58 ตามลำดับ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การใช้ในเชิงแนวคิดค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.60 เมื่อพิจารณาลักษณะการแจกแจงของข้อมูลพบว่า ทุกรายการนั้นค่าความเบ้ (Sk) ติดลบ กล่าวคือสภาพการดำเนินงานการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย และการแจกแจงของข้อมูลสูงกว่าโค้งปกติในทุกรายการ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพในการนำผลประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์	M	SD	Min	Max	Sk	Ku	แปลผล
1. การใช้ในเชิงแนวคิด	4.06	0.60	1.70	5.00	-.530	.401	มาก
2. การใช้ในเชิงตรวจสอบยืนยัน	4.08	0.56	1.80	5.00	-.543	.784	มาก
3. การใช้ในเชิงสัญลักษณ์	4.08	0.58	1.70	5.00	-.510	.577	มาก
4. การใช้ในเชิงเครื่องมือ	4.12	0.57	1.90	5.00	-.546	.549	มาก
โดยรวม	4.08	0.55	1.78	5.00	-.559	.732	มาก

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อย ประกอบด้วย 2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย และ 2.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 18 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกคู่ จำนวน 153 คู่ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าตัวแปรทุกคู่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตั้งแต่ .490-.914 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดที่สุด คือ ตัวแปรการใช้ในเชิงตรวจสอบยืนยันและการใช้ในเชิงสัญลักษณ์ และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุด คือ ตัวแปรผู้ประเมินมีความน่าเชื่อถือและตัวแปรการกำกับติดตามของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยพบขนาดความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีค่าสูงกว่า .80 จำนวน 14 คู่ จึงตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity) โดยพิจารณาจากค่า Tolerance ที่ไม่ควรมีค่าต่ำกว่า .10 ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่า Tolerance มีค่าอยู่ระหว่าง .153-419 และค่า VIF อยู่ระหว่าง 2.389-6.525 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์จึงไม่เกิดภาวะร่วมเส้นตรงพหุ

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	X1.1	X1.2	X1.3	X2.1	X2.2	X2.3	X3.1	X3.2	X3.3
X1.1	1.000								
X1.2	.826**	1.000							
X1.3	.768**	.871**	1.000						
X2.1	.702**	.715**	.714**	1.000					
X2.2	.648**	.650**	.693**	.821**	1.000				
X2.3	.646**	.623**	.646**	.798**	.860**	1.000			
X3.1	.649**	.582**	.584**	.676**	.622**	.660**	1.000		
X3.2	.632**	.600**	.590**	.629**	.610**	.624**	.839**	1.000	
X3.3	.589**	.621**	.677**	.766**	.816**	.832**	.597**	.655**	1.000
X3.4	.533**	.555**	.576**	.719**	.729**	.728**	.529**	.572**	.828**
X3.5	.502**	.532**	.573**	.665**	.727**	.731**	.511**	.590**	.814**
X3.6	.559**	.587**	.604**	.696**	.747**	.737**	.532**	.595**	.807**
X4.1	.564**	.561**	.600**	.687**	.683**	.686**	.659**	.592**	.652**
X4.2	.500**	.490**	.503**	.549**	.564**	.593**	.590**	.559**	.552**
Y1	.616**	.635**	.679**	.726**	.736**	.737**	.679**	.655**	.741**
Y2	.604**	.643**	.668**	.733**	.777**	.764**	.653**	.664**	.795**
Y3	.598**	.626**	.680**	.752**	.791**	.793**	.647**	.655**	.816**
Y4	.590**	.622**	.663**	.727**	.751**	.771**	.645**	.663**	.806**
ค่าเฉลี่ย	3.887	4.127	4.137	4.024	4.011	3.987	3.894	4.043	4.136
SD	0.612	0.557	0.580	0.545	0.568	0.578	0.668	0.638	0.581
ตัวแปร	X3.4	X3.5	X3.6	X4.1	X4.2	Y1	Y2	Y3	Y4
X3.4	1.000								
X3.5	.878**	1.000							
X3.6	.878**	.880**	1.000						
X4.1	.631**	.635**	.672**	1.000					
X4.2	.530**	.544**	.563**	.741**	1.000				

ตัวแปร	X3.4	X3.5	X3.6	X4.1	X4.2	Y1	Y2	Y3	Y4
Y1	.709**	.712**	.737**	.757**	.698**	1.000			
Y2	.771**	.765**	.799**	.729**	.677**	.889**	1.000		
Y3	.786**	.785**	.801**	.726**	.652**	.857**	.914**	1.000	
Y4	.793**	.796**	.797**	.706**	.629**	.809**	.858**	.901**	1.000
ค่าเฉลี่ย	4.133	4.162	4.160	3.938	3.930	4.064	4.078	4.075	4.117
SD	0.537	0.566	0.548	0.693	0.655	0.599	0.561	0.576	0.568

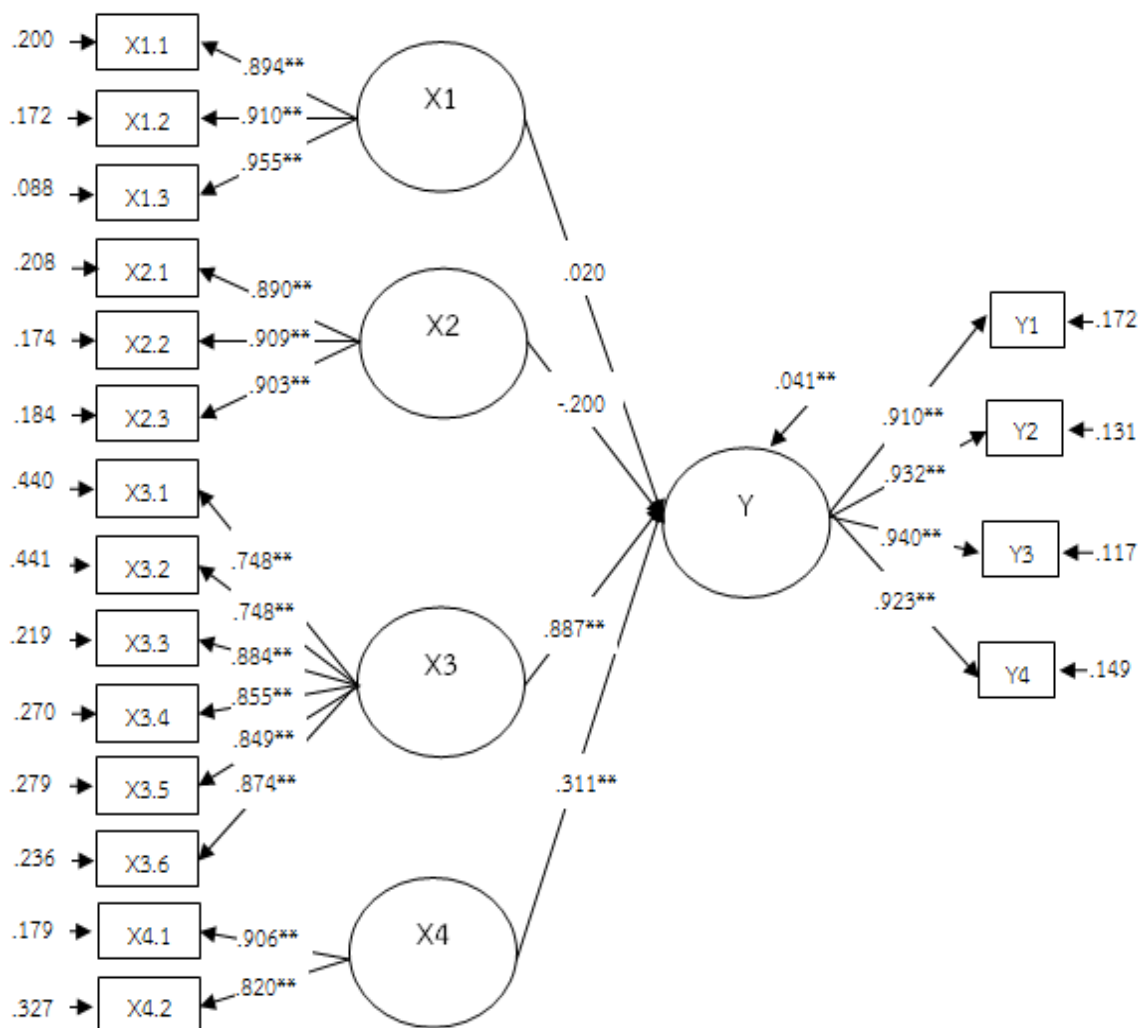
2.2 ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จาก $\chi^2 = 112.825$, $df=90$, $p=0.0522$, CFI = 0.998, TLI = 0.996, RMSEA = 0.021, SRMR = 0.019 และ $\chi^2/df = 1.254$ สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรด้านลักษณะการประเมิน (X1) ตัวแปรด้านลักษณะบริบทขององค์กร (X2) ตัวแปรด้านบุคลากรภายในองค์กร (X3) และตัวแปรด้านการกำกับติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด (X4) เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ (β) พบว่า ตัวแปรด้านลักษณะการประเมิน (X1) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.894-0.955 ตัวแปรด้านลักษณะบริบทขององค์กร (X2) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.890-0.909 ตัวแปรด้านบุคลากรภายในองค์กร (X3) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.748-0.884 และ ตัวแปรด้านการกำกับติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด (X4) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.910-0.932 ทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = .000$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้อยู่ระหว่าง 0.559-0.912 ซึ่งตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงสูงสุด คือ ผู้ประเมินมีทักษะในการสื่อสาร (X1.3) และตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงต่ำสุด คือ ทักษะติดต่อการประเมินของผู้บริหาร (X3.2)

เมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลของตัวแปรในโมเดล พบว่า ตัวแปรด้านบุคลากรภายในองค์กร (X3) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ ($\beta=0.887$) รองลงมาคือ ตัวแปรด้านการกำกับติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด (X4) ($\beta=0.311$) ทั้งสองตัวแปรมีอิทธิพลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = .000$) ในขณะที่ตัวแปรด้านลักษณะการประเมิน (X1) ตัวแปรด้านลักษณะบริบทขององค์กร (X2) พบว่า เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ได้ร้อยละ 95.90 ($R^2=0.959$) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3 และภาพที่ 2

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์

พารามิเตอร์	β	SE	t	R^2
1. ด้านลักษณะการประเมิน (X1)				
1.1 วิธีการประเมินมีคุณภาพ (X1.1)	0.894	0.012	74.734	0.800
1.2 ผู้ประเมินมีความน่าเชื่อถือ (X1.2)	0.910	0.009	103.293	0.828
1.3 ผู้ประเมินมีทักษะในการสื่อสาร (X1.3)	0.955	0.009	101.655	0.912
2 ด้านลักษณะบริบทขององค์กร (X2)				
2.1 วัฒนธรรมองค์กร (X2.1)	0.890	0.015	61.207	0.792
2.2 โครงสร้างการบริหารโรงเรียน (X2.2)	0.909	0.013	71.691	0.826
2.3 กระบวนการทำงานตามวงจรบริหารคุณภาพ PDCA (X2.3)	0.903	0.012	74.593	0.816
3 ด้านบุคลากรภายในองค์กร (X3)				
3.1 ทักษะติดต่อการประเมินของครู (X3.1)	0.748	0.024	31.367	0.560
3.2 ทักษะติดต่อการประเมินของผู้บริหาร (X3.2)	0.748	0.022	34.238	0.559
3.3 วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (X3.3)	0.884	0.010	87.709	0.781
3.4 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X3.4)	0.855	0.012	72.866	0.730
3.5 การมีส่วนร่วมในการประเมินของผู้บริหาร (X3.5)	0.849	0.012	70.719	0.721
3.6 ความรู้ความสามารถของผู้บริหาร (X3.6)	0.874	0.009	97.689	0.764
4 ด้านการกำกับติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด (X4)				
4.1 การกำกับติดตามของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (X4.1)	0.906	0.016	56.237	0.821
4.2 การกำกับติดตามของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (X4.2)	0.820	0.022	36.927	0.673
5. การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ (Y)				
5.1 การใช้ในเชิงแนวคิด (Y1)	0.910	0.013	67.509	0.828
5.2 การใช้ในเชิงตรวจสอบยืนยัน (Y2)	0.932	0.009	109.204	0.869
5.3 การใช้ในเชิงสัญลักษณ์ (Y3)	0.940	0.007	126.311	0.883
5.4 การใช้ในเชิงเครื่องมือ (Y4)	0.923	0.009	97.693	0.851
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์				
1. ด้านลักษณะการประเมิน (X1)	0.020	0.037	0.533	-
2 ด้านลักษณะบริบทขององค์กร (X2)	-0.200	0.125	-1.606	-
3 ด้านบุคลากรภายในองค์กร (X3)	0.887	0.111	8.006	-
4 ด้านการกำกับติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด (X4)	0.311	0.052	6.000	-

$\chi^2 = 112.825$, $df=90$, $p=0.0522$, $CFI = 0.998$ $TLI = 0.996$, $RMSEA = 0.021$, $SRMR = 0.019$
 หมายเหตุ | t | > 1.96 หมายถึง $p < .05$; | t | > 2.58 หมายถึง $p < .01$
 $R^2 = 0.959$

ภาพที่ 2 โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพในการนำผลประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก พบว่า การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ปรีชา รอดมณี (2550) และ นราพร ส่องแสง (2550) ที่พบว่า การนำผลประเมินภายนอกไปใช้ในเชิงปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างสูงในทุกขนาดสถานศึกษา เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า การใช้ในเชิงเครื่องมือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การนำผลประเมินมาใช้ในเชิงเครื่องมือมีลักษณะเป็นรูปธรรมสามารถเห็นได้ชัดเจนกว่าการนำผลประเมินไปใช้ในประเภทอื่นๆ โดยเฉพาะการใช้ในเชิงแนวคิดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยการใช้ในเชิงแนวคิดเป็นการนำผลประเมินไปใช้ที่ค่อนข้างเป็นนามธรรม ทำให้สถานศึกษาส่วนใหญ่ข้ามขั้นตอนของการนำผลประเมินไปใช้ในเชิงแนวคิด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสงค์ ต่อโชติ (2555) ซึ่งพบว่า ผลการพัฒนา

โมเดลการวัดการนำผลการประเมินไปใช้ในระดับสถานศึกษา องค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ การใช้ในเชิงเครื่องมือ และองค์ประกอบที่มีความสำคัญในระดับต่ำคือ การใช้ในเชิงแนวคิด อย่างไรก็ตามผลการวิจัยมีความขัดแย้งกับ วราพร บุญเยี่ยม (2546) ซึ่งศึกษาการนำผลประเมินภายนอกกรอบมาใช้ประโยชน์ ซึ่งพบว่าการใช้ในเชิงการปฏิบัติ (การใช้ในเชิงเครื่องมือ) มีการนำไปใช้ปฏิบัติอย่างครบถ้วนเพียงร้อยละ 35.37 ซึ่งเป็นการนำมาใช้น้อยที่สุด จากผลวิจัยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา ที่มีความคุ้นเคยกับการประเมินคุณภาพภายนอกมากขึ้น และเห็นแนวทางในการนำผลการประเมินไปปฏิบัติ แต่ข้อค้นพบดังกล่าวอาจจะไม่ใช่ผลดีเสมอไป เนื่องจาก สถานศึกษาสามารถนำผลประเมินไปใช้ในเชิงเครื่องมือได้ แต่ขาดการนำไปใช้ในครั้งแรกที่เป็นการสร้างความตระหนัก การตรวจสอบยืนยันผลประเมินหรือการใช้ในเชิงสัญลักษณ์ที่เป็นการวางแผนการดำเนินงาน ทำให้โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการนั้นอาจจะไม่สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

2. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการนำผลประเมินภายนอกไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก พบว่า ปัจจัยสำคัญที่สถานศึกษาจะนำผลประเมินไปใช้คือ ปัจจัยด้านบุคลากรภายในองค์กร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรในสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนให้มีการนำผลประเมินไปใช้ แต่คนใดคนหนึ่งไม่สามารถขับเคลื่อนไปได้ จำเป็นต้องมีการประสานความร่วมมือกับทุกคนในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Johnson (1998) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ที่สำคัญคือ คุณลักษณะของผู้ใช้ผลประเมิน (User Characteristics) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสงค์ ต่อโชติ (2555) ซึ่งพบว่า ลักษณะบุคลากรในสถานศึกษามีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อการนำผลการประเมินไปใช้ในระดับสถานศึกษา โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่าตัวแปรอื่นๆ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ ธนวิน ฦ นาน (2554) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ คือ ปัจจัยด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เจตคติต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของผู้บริหาร และการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหาร และงานวิจัยของ สุธารัตน์ ทองเหลือง และกาญจนา บุญส่ง (2559) ที่พบว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารและคุณลักษณะของผู้บริหาร ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา

3. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการนำผลประเมินภายนอกไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ปัจจัยรองลงมาคือ ปัจจัยด้านการกำกับติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีความเคารพและความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานต้นสังกัด และหากมีการกำกับติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาจะมีความตื่นตัวในการปฏิบัติงานมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2546) ซึ่งพบว่า ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการนำผลประเมินไปใช้ คือ การสนับสนุนช่วยเหลือจากชุมชนและการที่กฎหมาย/นโยบายจากต้นสังกัดผลักดันให้โรงเรียนดำเนินการประกันคุณภาพ รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัดนิเทศช่วยเหลือโรงเรียนอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยนำผลวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรมีการนำผลการประเมินภายนอกไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้านการนำผลประเมินไปใช้ในเชิงแนวคิด (conceptual use) เนื่องจากเป็นการนำไปใช้ในขั้นแรกที่จะส่งผลต่อการนำไปใช้ในด้านอื่นๆ
2. เนื่องจากปัจจัยสำคัญที่สถานศึกษาจะนำผลประเมินไปใช้คือ ปัจจัยด้านบุคลากรภายในองค์กร ดังนั้น บุคลากรของสถานศึกษาขนาดเล็กทุกคนจึงควรมีส่วนร่วมในการนำผลประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา รวมถึงการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งอาจทำในรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการตามความเหมาะสม
3. ต้นสังกัดควรมีบทบาทในการสร้างความตระหนักและแรงจูงใจในการนำผลประเมินไปใช้ประโยชน์ และควรมีบทบาทในการกำกับติดตามการนำผลประเมินภายนอกไปใช้ประโยชน์เป็นระยะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับ (ระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่) เพื่อให้เห็นความชัดเจนของปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำผลประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในแต่ละระดับมากขึ้น
2. ควรมีการพัฒนาแบบกำกับติดตามการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
3. ควรมีการพัฒนาแบบการนำผลประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกประเภท และทุกขนาด เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาได้นำผลประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ สมศ. ที่ให้การสนับสนุนในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *การประเมินคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษาเล่มที่ 4*.

กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.

เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2546). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบ*

การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต

สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- แคลเลีย ศรีแปลก. (2544). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินภายในสถานศึกษาของโรงเรียน
ประถมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนคันทนาเยาว์กรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
สาขาวิชาวิจัยการศึกษาคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนวิน ฅ นาน. (2554). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อพัฒนา
คุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลย์สงคราม.
- ธนู สันทราย. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้บริหารกับการใช้ผลประเมินคุณภาพ
ภายนอกในเชิงปฏิบัติของสถานศึกษาในสังกัดกรมยุทธศึกษาทหารเรือ กองทัพเรือ. สารนิพนธ์
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภาพร ส่งแสง. (2550). การศึกษาปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาและด้านบริบทของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
การนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในเชิงปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารมหาบัณฑิตสาขาวิชาการวิจัย
และสถิติทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประสงค์ ต่อโชติ. (2555). การพัฒนาโมเดลการวัดการนำผลการประเมินไปใช้: การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์เชิง
สาเหตุทุกระดับ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรารณ บุญเยี่ยม. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริประภา ขจรจันทร์ศรี. (2549). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุการนำผลการประเมินภายนอกไปใช้และการ
ดำเนินงานด้านระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิจัยการศึกษาคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวัฒน์ วรรณม. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินในการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิจัยการศึกษาคณะ
ครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นใน
โรงเรียนขนาดเล็ก. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2556). คู่มือการนำผลการประเมิน
คุณภาพภายนอกไปใช้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน).

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2557). *สรุปการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (2554-2557)*. เอกสารประกอบวาระการประชุม, สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

สุธารัตน์ ทองเหลือง และกาญจนา บุญส่ง. (2559). คุณลักษณะและพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 9(3): 1055-1068

สุบิน ยุระรัช. (2558). การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*. 8(2): 87-107.

ภาษาต่างประเทศ

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. 10th ed. NJ: Pearson Education Inc.

Johnson, B.J. (1998). Toward a theoretical model of evaluation utilization. *Evaluation and Program Planning*, 21: 93-110.

Joint Committee. (1994). The program evaluation standards: How to assess evaluations of educational programs. Newbury Park, CA: SAGE Publication.

Yarbrough, D.B., Shulha, L.M., Hopson, R.K. and Caruthers, F.A. (2010). *The Program Evaluation Standards*. United Stage of America: SAGE Publication.